

P

Dvojí život |

JANA
PONCA —
ROVÁ

motto

Dvojí život

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.motto.cz

www.albatrosmedia.cz

motto

Jana Poncarová

Dvojí život – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

**JANA
PONCA-
ROVÁ**

Dvojí život

P

Dvojí život

JANA
PONCA —
ROVÁ

motto

© Jana Poncarová, 2024

Cover photography © Ebru Sidar / Arcangel Images

E-book konverze © GDTP Studio Albatros Media, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-267-2731-6

ISBN e-knihy 978-80-267-2734-7 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-267-2739-2 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-2740-8 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

Romaně

Dum spiro spero

Všem, které nezlomili

/1990/

Vklouznu do ticha, do nejsvobodnějšího zvuku, ve kterém se může rozehrát jakýkoli tón. Mám jich plnou hlavu jako po každé zkoušce. Pouzdro s houslemi položím na stolek v před-síni a nadechnu se klidu.

Rozbije ho zápach scvrklých jablek. Vkrade se do nosu, sjede do žaludku a zmáčkne mi vnitřek.

Otevřu okno v kuchyni a posílám pach ven. Pryč s ním, pryč s jablky, jimž se přes noc zvrásnila slupka. Vsypu je nemilosrdně do koše, zabubnují o dno, promíchají se s nedojedeným zkaženým jídlem. Vytáhnu odpadkový sáček a vynáším ho ven.

„Julie.“

Pedro zabouchne dveře seatu, jehož červená barva je rozzářená sluncem. Lak odráží paprsky, které putují až za střechy posledních domů, potom zajiskří a utopí se ve vlnách moře, které odtud jen tuším.

Projdu kolem, pozdravím ho, a až když vyhodím smetí do popelnice, zeptám se, jaký měl den.

Zabručí, že nic moc, zastaví se ještě u poštovní schránky a pak vejдемe společně domů.

„Už vyvanuly,“ natáhnu se k oknu a zavřu ho. Venku se zase zvedá vítr, žene se od Gibraltaru, přináší s sebou jemný africký písek.

„Chtěl jsem je sníst.“

„Pozdě.“

Vytahuje z plátěné tašky avokádo, krevety, těstoviny a láhev rioji. Potom třídí dopisy, letáky a noviny. Podá mi výtisk

El País. Odebíráme ho kvůli kulturní rubrice, politické věci nečteme. Proto žijeme tady, na pobřeží, odkud máme výhled na slunce, na barvy.

„Podívej,“ vyruší mě, když přelétávám očima titulky a hledám zmínku o našem posledním vystoupení v Malaze. Mám ji. Fotografie koncertní sítě Maria Cristina je černobílá, titěrná a někde tam stojím mezi ostatními, housle pod bradou, zrak propojený s dirigentovou taktovkou.

Drží přede mnou pohlednici. Zašlé barvy vyobrazují jinou koncertní síň. Studenou. S ostrými hranami. Zbytečně velkášskou. Zavánějící žluklými řízkami zapomenutými v přízemí, potem, laciným vínem a zvětralým pivem.

Nechci ji.

I tak se mi octne mezi prsty. Otočím ji.

Julie, čekala jsem tě už na Vánoce. Přijed'. Všechno, cos neměla ráda, je pryč. Máma.

Vyvanulá scvrklá jablka jsou zpátky.

„Madres?“ odtuší Pedro.

„Sí.“ Odhodím pohlednici na stůl, znovu otevřu okno a sáhnou do skříňky pro pánev. Vliju na ni olivový olej, a když ho žár plotýnky rozvoní, pořádně se nadechnu. Kývnou na Pedra, aby přidal krevety, a zakrojím nůž do avokáda.

„Pojeďu s tebou,“ navrhone.

„Nechci se vrátit.“

„Nevracíš se. Jen ji navštívíš.“

/1975/

„Jemněji, Julie, jemněji. Prociť bolest nenaplněné lásky, zlobu znesvářených rodin. Četla jsi snad Shakespearovu hru?“ otočí se ke mně od klavíru.

Opírám si bradu o housle. Znavená dlouhou hrou se mračím na partituru, černé noty tančí v dramatickém rytmu, který neumím podchytit.

„Nečetla.“

„Tak to naprav.“

Milada Fišerová vstane od klavíru, mahagonová stolička s ošoupanou květinovou výšivkou vrzne a protočí se. Jarní vzduch nadouvá závěsy zešedlé věkem. Připomínají mi vlasy učitelky hudby, které nosí sestřižené nad rameny a postaru navlněné. Postává před vysokými policemi zapasovanými do stěny, sfoukává smítka ze hřbetu knih a jednu vysvobodí ze sevření ostatních.

„Tumáš. Půjč si ji. Je to překlad z dvacátého devátého roku od Františka Borového. Tatínek ji věnoval mamince k narozeninám, tak ji neztrať. Příště mi ji vrátíš přečtenou.“

Nevím, kam s knihou. K houslím ji přibalit nemůžu, kabelku ještě nenosím, a tak svazek tisknu mezi žebra a levou paži. Na klavír položím obálku s měsíčním honorářem, kterou otec pravidelně opatří jménem učitelky a *srdčným poděkováním*. Sbíhám z patra dolů a mívám vstup do dalšího bytu, odkud jako vždycky ucítím vařené zelí. Kulatým průhledem na schodišti zahlédnu zahradu rozkvetlou do jara. Kousek od šeříkových keřů si hrají

děti ze zelného bytu, jak mu říkám. Jejich matku jsem nikdy neviděla, zůstává uvnitř, paní Fišerová jí prý nosí nákup. Kdoví proč.

Spěchám stínem ulice, až se přede mnou otevře náměstí. Opršelé rudé vlaječky se unaveně třepotají na sloupech a nad kulturním domem se nadouvá křiklavý nápis *Novými tvůrčími činy vstříc výročí osvobození Československa sovětskou armádou*. Zarazí mě v běhu, ač jsem ho za poslední dny minula několikrát. Zítra budu stát uvnitř, na pódiu, z publika vystoupí jediné – otcovy oči.

Mezitím zahlédnu mámin obličej. Za sklem cukrárny se nejdřív objeví její blondáté husté mikádo, oči podmalované silnou černou linkou, ústa obtažená růžovou rtěnkou. Lokty v bleděmodrém saku opírá o stůl, před sebou kávu a věneček, ze kterého ujedla jen jedno sousto. Zvykla si polykat zákusky pomalu, prý pak tolik nepřibere. Mávnou na ni levou rukou, zapomenu, že k tělu tisknu svazek několik století staré hry. Vypadne na dlažbu, hřbetem se praští o kámen, pár listů vylétne ven. Opřu si pouzdro na housle o nárt pravé nohy, přidržuju ho a sbírám stránky, než se rozutíkají. Máma mě přes výlohu pozoruje. Nehybná, nezúčastněná. Stoupnu si a znovu se na ni zadívám. Otočí se ke kamarádce, která na stůl postaví dvě skleničky s bílým vínem, a sáhne po vidličce, aby na ni nabodla další sousto.

Věž odbije teprve čtvrtou. Doma bude zima a prázdno. Obejdu kostel a vkročím do parku, který od náměstí odělují obdélníkové betonové květináče osázené maceškami. Připomenou mi hřbitov, kam jednou týdně chodím zalévat babičce úplně stejné kytky, jen v mnohem menší nádobě. Položím housle na lavičku a vlezu si vedle nich, sedím na opěradle, na klíně knihu a vkládám do ní uvolněné

listy, řadím je podle číslování. Uleví se mi, že jsou všechny. Doma je přilepím. A třeba si toho Milada – když jsem daleko od její vily, oslovuju ji křestním jménem – ani nevšimne.

Z nudy se začtu do náhodného odstavce.

Kdo jsi, ty muži zahalený tmou, že do mých tajů takhle vpadáš?

„Nazdar.“

Stojí přede mnou rozkročený, ruce v kapsách širokých džínů. Fascinuje mě jejich látka, chtěla bych se jich dotknout, čistě ze zvědavosti, zjistit, jaké jsou na omak. Stáhnou si dederonové šaty přes kolena.

„Co čteš?“

Natočím k němu obálku.

„A jo, romantika.“

Nechám do obličeje spadnout culíky, stydím se za modré mašle. Ať jde pryč.

„Hele, pamatuješ si mě?“

„Nevím.“

„Nějaký čas jsme spolu chodili do školy. Ty do áčka, já do béčka. Ted' jsi na konzervatoři, vid'?“

„Jo.“

„Víš, jak se jmenuju aspoň?“

„Ne.“

„S tebou je to teda těžký,“ vytáhne z kapsy pravou ruku a v ní krabičku startek. Zapálí si, všemi těmi samozřejmými pohyby mi připadá zkušený. „Hádám, že nečadíš, tak ti nenabízím. Jsem Roman. Poslouchej,“ nakloní se a vyfoukne na mě kouř, „vyčíhl jsem si tě na náměstí. Každý čtvrtek chodíš na housle ke starý Fišerce, že jo? Učila mě chvíli na piáno. Taky jsem si od ní někdy pučoval knížky. Každopádně abych to nezamluvil, máme s klukama kapelu a ty hezky zpíváš, jestli si vzpomínám.“

Jen přikývnu. Chci, aby šel s cigaretou kousek dál. Načichnu. Zakloním se, jak to jen jde. Pochopí, poodstoupí.

„Můžeš si stáhnout ty mašle? Abych viděl, jak vypadáš s rozpuštěnými vlasama?“

Zaváhám, ale jako by mi jeho pohled vedl ruce, prsty sevřou stužky, které mi máma vždycky přežehlí, a zatřesu nenápadně hlavou, aby se prameny osvobodily.

Světlo v jeho očích změni odstín, na krátko zazáří. Namotávám si mašli na ukazováček a čekám.

„Postav se ještě, prosím tě. Na chvilku. Jestli ti to nevadí.“ I jeho hlas změnil zabarvení, zní měkčeji.

Svezu se z lavičky na zem. Dívám se za něj, ke kostelu. Ručičky se blíží páté, s tou knihou jsem se zdržela, domů budu muset utíkat.

„Musím jít.“

„Počkej. Já myslím, že by to šlo.“

„Co by šlo?“

„Hledáme do kapely zpěvačku a moc se hodí, že umíš hrát i na nějaký nástroj. Holka, co tam byla předtím... jak bych to řekl. No hezky se na ni dívalo, ale byla hloupá. Přijď zítra na zkoušku.“

„Zítra mám koncert.“

„Tak potom. Počkám na tebe před kulturákem. Stačí deset minut. Zkušebnu máme hned za rohem.“

Schovávám se za těžký vínový samet a dívám se na židličku, před kterou se rozevírají noty. Vybavuju si začátek Prokofjevovy skladby *Romeo a Julie*, ale její konec se mi ztrácí v mlze. Ostatní houslisté, flétnisté, trombonisté, basista a vůbec všichni se vzadu občerstvují. Otírám si upocené ruce o tmavé šaty po babičce. Máma je vytáhla ze skříně,

přešla je, chválila látku. Hrbím se v nich, přes prsa jsou mi velké, kolem krku škrábou.

„Julie,“ osloví mě tiše černovlasá violoncellistka a přitiskne mi dlaň na rameno. Ošiju se. „Nechtěla jsem tě vylekat. Dej si limonádu. A neboj se, první koncert je vždycky nejhorší. Až ukážeš, že umíš hrát, vezmou tě mezi sebe.“

Napiju se přímo z láhve. Otec by se za to na mě mračil, ale naschvál, hltavě, i když mě nevidí, vypiju celou limonádu. Rozhlížím se pak, kam s láhví. Hudebnice v hedvábných splývavých šatech ji vezme a odnese.

Usadíme se na svých místech. Někdo ze starších muzikantů za mnou si odkašle. Hledím do not, ale přitáhnou si mě otcovy oči. Sedí vedle mámy, která si vyfoukala vlasy do objemného účesu a oblékla si tmavomodré krajkové šaty. Sevřená rty si namalovala rudě. Pozoruje mě, a když se střetneme pohledem, usměje se. Otec v tu chvíli změnil výraz, dívá se o kus dál, na violoncellistku. Máma sklopí zrak, než ke mně stihne vyslat jakékoli povzbuzení.

Dirigent se před námi rozmáchne. Uteču s prvními tóny do příběhu. Soustředění přenáším do prstů, drtím struny, svírám smyčec. V mysli tančím s nimi, s milenci, kterým nerozumím, protože proč by chtěl někdo zemřít kvůli lásce? Knihu jsem přečetla přes noc, nemohla jsem spát, ale že by mě bavila, to se říct nedá. Snad jen ta slova, když se Julie dohaduje s otcem, ta jsem si přepsala do sešitu. *Bud' zticha! Mlč! Už ani slovo, slyšíš! Svrbí mě ruka. Jak nám přišlo líto, že Bůh nám dopřál jenom jedno dítě! To jedno ale o jedno je navíc, ne požehnání, prokletí je to. Táhni, ty ničemnice.*

Kapuletův výrok zastíní noty, hmátnu vedle. Otcovy oči se zhmotní přímo přede mnou, jako by vystoupily

z publika, a jeho hlas spustí podobný vodopád výčitek jako postava v divadelní hře.

Smyčec prokluzuje v upocených prstech. Lidé tleskají. Někteří z krajních sedadel se trousí pro skleničku vína a chlebiček. Opona nás oddělí od sálu. Ze sametu čpí letitý cigaretový kouř ze všech těch schůzí, na které sem chodí i otec. Vrací se pak domů přiopilý a máma mu vyčítá, že mu táhne z pusy. Za skleněnými dveřmi obýváku se míhají jejich stíny, zlověstná gesta doprovázená tlumenou rozepří.

„Hezky jsi hrála, Julie.“ Zase u mě stojí tmavovlasá violoncellistka, nenápadnou rtěnku rozpitou, čelo orosené. „Máš talent. Chtěla by sis někdy zahrát společně? Já na violoncello, ty na housle?“

Zaskočeně si ji prohlížím.

„Rozmysli si to. Jmenuju se Kamila Faitlová. Bydlím v Liliové osm, kdykoli na mě zazvoň.“

Otočí se a zmizí v chumlu hudebníků, kteří se mačkají kolem stolu s oschlými chlebičky a vyčpělými půllitry piva. Lituju, že jsem si nenechala aspoň půlku limonády. Hrdlo mi vyschlo nevyřčenou otázkou. Musím najít otce. Je za deset osm.

„Tati,“ protlačím se k němu. Postává stranou a tiše rozmlouvá s mužem ve volném obleku. Ten si mě všimne.

„Á, naše vycházející hvězda. Že se ti ale povedla, Ludvíku. Tmavovlasá, tmavooká, kluci si z tebe sednou na zadek, princezno,“ drmolí.

„Tati, mohla bych jít na chvíli ven? Projdu se s holkama, co se na mě přišly podívat.“

„Se kterými? Žádné jsem tu neviděl.“

„Ale Ludvíku, nech ji,“ přimlouvá se muž.

Na zátylek mi dýchne máma. „Půjdeme domů.“

„Ještě ne, Marcelo,“ řekne otec, „Julka jde ven s kamarádkami a já si se soudruhem Prokšem dopovím pár věcí.“

Zaslechnu, jak si máma postěžuje na migrénu a otec jí odpovídá a do hovoru se vloží i ten muž ve velkém obleku. Nechám je za sebou s jejich protivnými přiškrcenými hlasy, v nichž probublává vztek. Proběhnu dlouhou chodbou spojující šatny se sálem. Minu ženu, která si za pultem podepírá hlavu a čeká, až si opozdilci, a mezi nimi i naši, přijdou pro kabáty.

Před východem zpomalím. Pevněji sevřu pouzdro s houslemi a nejistě vyjdu ven. Přede mnou se rozbíhají schody mizející v šeru. Vzduch je hutný, nasládlý jarem, osvěžený nedávným deštěm. Nerozhlížím se, kráčím dolů. Nehledám ho. Měl tu být, a není. Budu se loudat domů, nechci se vrátit dřív než máma a vidět její útrpný výraz, protože otec přijde zase až nad ránem.

„Julie!“

Ohlédnu se. Stojí pod zhasnutou lampou. Zase má ruce v kapsách džínů.

„Nejpozději za hodinu musím být doma.“

„Tak honem.“

Vede mě pěšinou za kulturák a potom přes parčík k panelákům, před nimi ale uhneme k houštině, za níž se krčí stará cihlová stavba. Z pootevřených plechových vrat vybíhají tóny kytary. Nepřipomínají nic, co jsem kdy slyšela.

Roman vpadne dovnitř. „Říkal jsem ti už mockrát, debile, že nástroje a holky se nepučujou,“ houkne na světlovlasého kluka s přerostlou ofinou a vytrhne mu kytaru z ruky.

„Se poser, jsem si chtěl zabrnkat Stouny,“ ohradí se kluk a pak se zakouká na mě. „Nazdar.“

Roman mě představí. Postřehnu, že světlovlasý kluk je Zdenda a ten druhý, co sedí za bicími, Ráďa.

„Julie nemá moc času, takže se nebudeme zdržovat. Něco nám zazpívej,“ vyzve mě Roman.

„Co?“

„Nevím, cokoli.“

Nedechnu se – a nic. Hledám nápovědu. Na ponku jsou rozkramařené vinyly v ohmataných papírových obalech. Divoké barvy, neznámé obličej. Zrychleně v paměti procházím máminy desky uložené v proutěném koši vedle gramofonu.

Zdenda zívne. „Dáme si to poslední pivo, než se slečna rozmyslí.“

Zavřu oči, uteču do ticha našeho domu, když v něm jsem sama a můžu křičet a zpívat a hrát, cokoli mě napadne.

Za mořem nejhlubším, za horou vysokou, za lesem smutnějším, než oči dětí jsou, křídla vran, tichých vran, devět řek, vede tam. Poslouchej...

Doprovodí mě Romanovy akordy. Zazpívám ještě dvě sloky. Uhýbám klučičím pohledům, stahuju se do sebe. Pak se odmlčím, Roman ještě dobrnkává.

„Dobrý,“ řekne, když odloží kytaru. „Místy zníš fakt jak Kubiška.“

„Místy možná,“ napřímí se Ráďa za bicími a zapálí si cigaretu. Načichnu, ale dneska to nevadí, byla jsem v zakouřeném kulturáku.

„Hele, vím, že tyhle věci nehrajeme, ale ona má vážně hustej hlas, takovej hlubokej, sametovej. Půjde to.“ Roman vytáhne z kapsy zápalky a zatřese s nimi. „Hod’ po mně jednu, buď kámoš,“ obrátí se na bubeníka a ten mu vláčnými pohyby podá startku.

„Zdendo, co ty na to?“

„Tak ve zpěvu rozhodně lepší než Helena. Hlas máš dobrej,“ konečně si mě všimne, „jenže si nejsem jistej tím zbytkem.“

„Jak to myslíš?“ zamračí se Roman.

„Tak hrajeme rock a ona je tu v šatech z minulýho století a má culíky jak školačka.“

„Rozpusť si ty vlasy,“ poručí mi Roman.

Stáhnou si levou i pravou stuhu.

„Vidíš, debile,“ řekne. „Má hezký dlouhý vlasy.“

„Slušela by ti ofina.“ Zdenda udusí zbytek cigarety v plechovce. Mlčení a rozpaky se promíchají se zbytkem dýmu.

Natáhnou se pro houslové pouzdro, které jsem si položila na jedinou volnou židli.

„Počkej,“ zdrží mě Roman. „Bereme tě. Jen přijď příště v něčem víc normálním.“

„Tak jdu rovnou z koncertu, pokud sis nevšiml.“

„Jasně, promiň. Nemyslel jsem to tak. Prostě hrajeme jiný věci, víš. Tumaš,“ podá mi sešit s otrhanými rohy. „Zkus si to projít. A nauč se třeba *Love Me Two Times* od Doors. Poslechni si k tomu i jejich desku, půjčím ti ji, buď na ni opatrná, je strašně cenná.“

„Ale nepřehrávej si to před fotrem, nebo mu jebne,“ varuje mě Rád'a.

Roman ho okřikne: „Hod' se do klidu!“

„Hovno, vždyť je to pravda,“ zastane se ho Zdenda.

Pod šaty, pod jejich těžkou škrábavou látkou mě na zádech šimrá pot, kapičky se spojují a pak stékají dolů. Ošiju se. Vložím si desku i sešit mezi levý loket a žebra, stejně jako předtím Miladinu knihu.

„No takhle to nenos, to roztřískáš. Víš, kolik vinyl stojí? A že se tady tyhle americký věci nedaj vůbec sehnat?“ osopí se na mě Rád'a.

„Drž už hubu. Proč se do ní furt navážíš? Bud' rád, že s náma chce někdo zpívat. Doprovodím tě a vezmu ti to,“ nabídne se Roman.

„Ne, půjdu sama.“ Přitisknu si desku i sešit na hrudník. „Kdy zkoušíte?“

„Přijď pozítří a zkusíme si zahrát ty Doors, jo. V tom sešitu je text i s výslovností. Umíš anglicky?“ zeptá se.

„Trochu.“

Plechová vrata mě vyvedou ven, projdu pěšinkou v keřích, jejichž listy odpočívají ve večerním chladu. Zavřené květy si schovávají vůni na ráno, písek vrže pod nízkými polobotkami, uvědomím si, že mě dřou do paty.

O pár okamžiků později minu potemnělý kulturák. Hledám v jeho oknech záblesky života a ujištění, že jsem se nezdržela moc dlouho. Rozběhnu se. S houslemi a deskou v náruči klopýtám po chodníku. Postranní ulicí dojdu k páté vilce od konce. Za oknem v obýváku se mihnou dvě postavy. Vklouznu do předsíně. V nose mě štípne chlad, postřehnu v něm aroma zapomenutých jablek, která máme od podzimu do pozdního jara naaranžovaná v jednom z mnoha máminých proutěných košíků na schodech. Vyběhnu do patra, schovám desku a sešit pod peřinu a housle postavím do křesla. Musím pozdravit rodiče, oznámit, že jsem doma.

„Myslíš si, že jsem blbá?“ Mámě přeskočí hlas. „Viděla jsem ten tvůj pohled. Dovedeš si vůbec představit, jaké je to pro mě utrpení, mít tohle všechno před očima? Tebe, ji, Julii.“

Pot přilepí kliku k mojí dlani. Než ji stisknu, z druhé strany s ní pohne mámina ruka. Cukne se mnou, octnu se přímo před její tváří.

„Tak tady ji máš. Kde ses courala? Kde?“

„Venku. S kamarádkama.“

„A s jakými, prosím tě? Žádné nemáš.“

„S Eliškou a Květou z konzervatoře. Přišly se na mě podívat.“

„Nelži,“ odvrátí se ode mě. „Promluv si s ní – jako její otec,“ štěkne máma a odejde do ložnice.

Otec na mě znaveně mávne.

Stojím před ním. V mysli slyším hlas dávno mrtvé hrdinky ze Shakespearovy hry. *Prosím vás, otče, na kolenou prosím, vyslechněte mě v klidu. Aspoň slovo.*

Dlaň pleskne o tvář. Kousnu se do jazyka. Polykám nasládlou krev.

„Mazej spát. A přemýšlej nad sebou.“

Pokojík mě dusí. Svléknu si šaty. Otevřu okno, stojím před ním jen v košilce a kalhotkách. *„Za bránou tisící tam zvonková je zem. A lidé zvonkovi v ní zvoní celý den. Pro váš pláč. Pro váš smích,“* spolknou další kapičku krve, která se vyrojila na jazyku.

Trhnu šuplíkem psacího stolu a vytáhnu nůžky. Kov mě příjemně zastudí v prstech. Odnáším si je ven, kamkoli, jenom pryč. Usadím se na schodech, mezi vůní starých jablek. Prohrábnu si vlasy, nahrnu si prameny do obličeje a strihnu. Dopadnou mezi moje chodidla a válí se tam.

„Co tu děláš?“

Neohlédnu se.

„Slyšíš mě?“

„Nic. Sedím.“

Trhne mi ramenem, natočí mě k sobě.

„Pojď se podívat, co to tele zase vyvedlo!“ rozječí se máma.

Rozespálý otec se vypoťácí z obývacího pokoje, pohled zakalený.

„Do koupelny! Hned!“

Schovám si hlavu mezi kolena a zaprosím, aby mě nechal být. Vztekle mnou škubne, najde moji ruku, vytáhne mě na nohy a strká mě do koupelny, k vaně. Ohlédnu se na mámu, která kráčí za námi.

Udělá to zas.

/1990/

Do letadla nastoupím jen já.

„Potřebuju se vrátit sama,“ řekla jsem Pedrovi.

Zaváhal, ale nechal mě jít. Počkal, až projdu přepážkou. Ohlédla jsem se na něj. Mávl, vzal svůj kufr a loudal se pryč.

Zavrhla jsem výčitku.

Mám své důvody.

V letadle je dusno, za okénky osvěžující modro. Vznáším se a chci přistát, vrátit se na letiště, doběhnout Pedra a nechat se odvézt domů.

Zapomenout.

Proč se vracím?

Všechno, cos neměla ráda, je pryč, napsala máma.

Myslela otce? Komunismus? Rejžák v koupelně?

Z odpoledního slunce pálí oči. Zavřu víčka, ostré světlo zmizí. Vynoří se šed'. Beton. Dráty bránící nadechnutí a vyslovení všeho, co jsem kdy chtěla říct.

„Cos nám to provedla?“ volala mi máma. Netuším, jak zjistila, kde jsem, a jak na mě sehnala číslo. Bydlela jsem dočasně v bytě vypůjčeném od kamarádových rodičů. Všechno tenkrát bylo dočasné, improvizované, překvapivé – jako hra bez not. Myslela jsem, že mi volá on – nebo někdo jiný z nových známých –, čekala jsem, že navrhne vyjížd'ku k moři nebo večerní diskotéku, ale místo toho jsem uslyšela mámu.

Najednou se setmělo, nebe zčernalo, jako by se měl spustit déšť.

Pamatuju si ten rozhovor přesně.

Pozdravila jsem, řekla, že jsem v pořádku – a dál jsem mlčela.

„Vrať se domů, Julie.“

„Nevrátím.“

„Naléhají na nás.“

„Nechci tam!“

„Zničila sis kariéru a život.“

„Sobě, nebo vám?“

„Přijedu pro tebe.“

Zavěsila jsem.

Následující půlrok jsem se každý den bála, že doopravdy zazvoní u mých dveří.

Jak teď asi vypadá, napadne mě a otevřu oči. Světlo mě zabolí. Zamžourám.

„Slunce je už pěkně ostré, vidíte?“ promluví na mě česky spolucestující.

„Sí,“ přikývnu. Po mnoha letech zaslechnu rodnou řeč, ale ještě si ji nedovolím ochutnat na jazyku.

Nezavrhla jsem ji, jen jsem na ni přestala myslet, když mi sebrali občanství. Odsoudili mě v mojí nepřítomnosti za nedovolené opuštění republiky. A máma s otcem zažívali hanbu – napsali mi o tom dopodrobna v dopise. Představovala jsem si, jak sedí u stolu a společně volí ukřivděná slova, zatímco se za nimi, před nimi a vedle nich rozpíná dusivý beton.

/1975/

„No ty vole, to je proměna,“ hvízdne Zdenda a přibrzdí pohledem na mojí ofině.

Roman objímá kytaru a usmívá se. „Neříkal jsem to, vole? Říkal. Naučila ses Doors?“

Vybrnkává tóny *Love Me Two Times*. Prostoupí mnou, mám je v hrudníku a potom v hrdle, kde zasvrbí slova. Kývne na mě, dovolím veršům vystoupit. Kluci se přidají, nejdřív Rád'a na bicí, pak Zdenda s basovkou.

„Napoprvý dobrý,“ zhodnotí Roman zkoušku. „Takže jeden song bysme měli. Co bude dál?“

Zdenda odloží kytaru na stoličku a lajdácky přejde k ponku. O železnou hranu stolu otevře lahváče, napije se a podá pivo Romanovi, který si usrkne a předá ho Rád'ovi. Všichni tři si zapálí a potom se skloní nad deskami navršenými vedle prázdných flašek. Přejdu k otevřeným vratům a stoupnu si za ně, abych se vyhnula kouři.

„Navrhuj naučit se ještě *People Are Strange*. Potom můžeme dát něco od Kubišky, když to Julii šlo,“ zamyslí se Roman. „Co ty na to?“ houkne na mě.

„Jasně.“

„To bude divná kombinace,“ namítne Zdenda. „Doors a Kubiška?“

„Hele, nemáme už moc času a bude dobrý zahrát něco českýho, lidi tomu budou rozumět aspoň,“ uvažuje Roman. „Julčo, co třeba *Modlitbu pro Martu* anebo *Časy se mění*?“

„Seš blbej? To bude až moc velká provokace,“ ozve se Rád'a.

„No asi ne větší než americký songy.“ Zdenda se zhluboka napije a krkne si.

„Julie, jakej na to máš názor?“

„Klidně.“

„Dohodnuto,“ uzavře Roman. „Dopijte a rovnou si je zahrajeme.“

„Proč tak spěcháte?“ ozvu se a prostoupím mizejícím kouřem k nástrojům, hledám si své místo – zatím je mezi Romanem a Zdendou, za bicími vykukuje Rád'ova rozčepýřená hlava.

„Tys jí to neřek?“ diví se Zdenda.

„Hele, Julie, v létě objedeme pár míst, vystoupíme na festivalech. Sjedou se tam kapely, jako jsme my. Budeme hrát ve vesnických hospodách, trempských osadách – mimo hlavní dění, jestli mi rozumíš.“

„Ne.“

„Prostě nic oficiálního. Žádný vlaječky, žádný hesla...“

„Zato občas fízlové,“ vstoupí do hovoru Zdenda.

„Bývá to o hubu,“ dodá Rád'a. „Není to pro každého. Si rozmysli, jestli se ti do toho vůbec chce.“

„Chce,“ odháním pochybnosti.

„Netváříš se tak.“ Roman se ke mně nakloní, dívá se mi do očí a pak pohledem poskočí na ofinu. Zorničky se mu rozšíří, je to mžik, ale stačí, abych pochopila, že si všiml odřeniny, a zrudnu.

„Jen nevím, co řeknu doma.“

„Chodíš do nějaký organizace? Třeba do es-es-em?“ hláskuje Zdenda. Všichni kluci se uchechtnou. „Už ti přece bylo patnáct?“

„Jo, do SSM mě otec přihlásil.“

„No tak vidíš. Vymluvíš se na nějaké výjezd.“

„Jenže otec se zná s předsedou.“

„Nějak to vymyslíme,“ ukončí diskuzi Roman a hrábne prsty do strun.

Než odemknu, přesvědčím se, že listy s texty drží za gumou sukně a že je překrývá tričko. Šla jsem domů pomalu, abych se nezpotila a slova načmáraná inkoustem se nerozpila. Našlapuju po schodech, na předposledním minu chuchvalec zapomenutých vlasů. Prosklené dveře zobrazují máminu siluetu. Doufám, že proklouznu do pokoje, abych si papíry schovala, ale otevře dveře, jako kdyby na mě číhala, v ruce telefonní sluchátko. Rychle se omluví a zavěsí.

„Kdes byla?“

„S kamarádkama ze svazu mládeže.“

„Jo tak. Se kterými?“

„S Jarkou a Zuzanou. Jsou tam nové, ptaly se, jak to ve svazu chodí...“

„Lhářko,“ sykne. „Nemám na tebe náladu. Uklid' si ten binec na schodech a potom přijď, prostřeš stůl. Budeme mít návštěvu.“

Shrnu vlasy do dlaně, několik jich uvízne na koberci, jímž jsou potažené schody v mezipatře, netroufnu si dojít pro vysavač, a tak je vybírám prsty. V pokojíku je hodím do koše. Texty s písněmi uložím do krabice s vyřazenými notami, pod sešitky s lidovými písněmi.

Převléknu se do modrých šatů, které nosím vždycky, když u nás někdo večerí. Zaštípají na kůži. Potom vejdu do obýváku. Máma už přes dlouhý oválný stůl přehodila nažehlený bílý ubrus.

„Vyndej broušené sklenky a vezmi ty lepší příbory. Tu máš,“ podá mi štůsek látkových ubrousků. „A pohni sebou.“

Když položím poslední vidličku vedle talíře, zadrnčí zvoněk. Schovám se do kuchyně, zatímco máma s úsměvem schází ke dveřím. Kroky nahoru doprovází halasení.

„Julie!“ přivolá mě otec.

Předstoupím před ně. Přivedl muže ve velkém saku, se kterým si povídal po posledním koncertě, a vedle něj postává štíhlá žena v růžových šatech. Máma jí nabízí skleničku šumivého vína.

„Seznam se se soudruhem Prokšem a jeho paní.“

„Už jsme se přece viděli,“ podá mi žena ruku. „Hrála jsi skvěle.“

„Něco vám po večeři předvede, tedy jestli budete mít náladu. Julie, soudružka Prokšová pracuje pro filharmonii, tak si dej záležet.“

Návštěva se usadí ke stolu.

Přenesu z kuchyně polévku v porcelánové míse. Je těžká a zpod pokličky voní hovězí vývar. Rozlívám do talířů. Prokš srká, jeho paní polyká pomalu, klidně. Hlavní jídlo servíruje máma, udělala pečené kuře, vařené brambory a hlávkový salát. Nakonec vytáhne z lednice jahodový pohár.

„Julie, ty si sníš dezert později – něco nám zahraj,“ vyze mě otec.

„Ale no tak, Ludvíku, nech ji,“ namítne Prokš.

„Mně to nevadí.“ Sednu si ke klavíru a sáhnu do proutěného koše pro noty.

„Teď je populární improvizace, o tom asi víš, Julie. Líbí se mi taková nenucená hudba, lehká, k vínu, k večernímu posezení,“ řekne Prokšová a nechá si od mámy dolít.

„To je na ni příliš, nikdy neimprovizovala,“ zaslechnu otce. „Soustředíme se na klasické sovětské skladatele. No nic, Julie, tak do toho!“

Rozevřu sešit se skladbami od Šostakoviče, Čajkovského a Rachmaninova. Listuju, papír mi klouže v prstech, za mnou se ozve otcovo nervózní zakašlání. Noty ke mně nemluví. V uších zaslechnu Romanovu kytaru. Hledám prsty melodii, aby zazněla a zároveň se ztratila, aby ji hned nepoznali. Koutkem oka sleduju otce, jak nejdřív spokojeně pokyvuje hlavou, a když dovolím tónům, aby se ukázaly v plné kráse, porozumí, zrudne, vymrští se ze židle, přejde k pianu a zmáčkne mi rameno.

„Improvizace ti nejde. Hraj Čajkovského klavírní koncert,“ poručí.

„Mně se to náhodou líbilo,“ poznamená Prokšová.

„Nicméně předvádět by se mělo, co je nacvičeno,“ stiskne mi otec rameno podruhé, silněji.

S ozvěnou jeho doteku dohrajú. Zatleskají mi. Zvednu se ze stoličky a lehce se ukloním.

„Až teď jsem si všimla, že vaše Julie změnila účes,“ zadívá se na mě Prokšová. „Sluší jí to víc než ty culíčky. Byly roztomilé, ale takhle vypadá už jako slečna. Kolik ti je?“

„Patnáct.“

„Byl to její nápad,“ přizná máma a lehce, neznatelně vzdychne. „Musíme mládeži trochu porozumět... Když jinak nedala, nechala jsem jí ofinu ustříhnout. Ještě ti naliju víno?“ sáhne máma po láhvi.

„Nechme ženy vínu a probereme to důležité,“ zvedne se Prokš od stolu a přeseďne si do křesla.

„Běž nahoru, Julie,“ obrátí se na mě otec od barového stolku.

Strhnu ze sebe šaty, záda umokřená, protože látka nevysaje ani kapičku potu. Hodím je přes ramínko a nechám je vyvětrat. Do pokoje vstupuje s čerstvým vzduchem šero, proměňuje se ve tmu. Nechám zhasnuto, ztratit se

v černotě, nebýt. Z obýváku sem doléhá mámin vysoký smích, přerušuje ho halekání mužských hlasů. Zacpu si uši, zavřu oči a octnu se v garáži.

Stojím před kluky, jejich pohledy v zádech, na rtech písničku o měnících se časech – teprve teď slověům začínám rozumět, uvědomuju si otcovo rozčilení, když skladbu rozpoznal.

Cinknutí o sklo. A druhé. Zadívám se k oknu. Třetí. Vyskočím z postele. Kamínek se mi zaryje do chodidla. Potlačím vyjeknutí. Vykloním se ven.

„Julie.“

Obrys Romanova těla vystoupí ze zahradního temna. Zakryju si hrudník rukou, jsem jen v košilce.

„Co tu děláš?“

„Chci s tebou mluvit. Pojd' ven.“

„Naši mají návštěvu.“

„No právě, viděl jsem je oknem.“ Přistoupí blíž. „Jsou úplně mimo. Seběhni dolů.“

Zaváhám. Každý schod vrzne. Co když nechali pootevřené dveře do obýváku? Co když máma zrovna vyjde na chodbu, aby přinesla další láhev? Přetáhnu si přes hlavu šaty, jsou pořád navlhle potem. Našlapuju, hlídám zvuky zesílené strachem. Nejzřetelněji slyším své srdce. Potom opatrně odemknu a nechám se vtáhnout do noci. Roman postává ve stínu kaštanu, prozradí ho cigaretový dým a světélko, které se mu mihotá u obličeje.

„Jak jsi mě našel?“

„Tak vím, kde bydlíš. A pak tu svítilo jenom jedno okno, za ním jsem zahlídl čtyři lidi a to tvoje bylo pootevřené, tak jsem to riskl.“

„A kdyby to bylo třeba okno do ložnice našich?“

„Utekl bych.“

Díváme se na sebe. Mlčíme. Lesknou se mu oči. Odhodí nedopalek do křoví a ruce strčí do kapes.

„Proč jsi přišel?“

„Pojď trochu stranou.“

Kráčím za ním, mimo dosah pouliční lampy. Natočím se tak, abych viděla do okna. Otec s Prokšem sedí v křeslech pod knihovnou. Máma s jeho ženou za stolem.

„Nezdržím tě dlouho. Jenom že jsem si toho všiml.“

„Čeho?“

„Těch stroupeků, co schováváš pod ofinou.“

„Odřela jsem si čelo.“

„O co jako?“

Vzdychnu. „O koberec. Máme ho na schodech. Zakopla jsem, když jsem pospíchala.“

„Aha. A ta modřina, co máš na předloktí?“

„Ta je taky od toho. Praštila jsem se o zábradlí.“

„Hm.“ Vytáhne z kapsy krabičku, zapálí si a prohlíží si mě. „Dneska jsi na zkoušce byla nejdřív vystrašená a pak už ne. To se mi líbilo. Zpíváš dobře.“

Dívám se, jak se s každým jeho nádechem cigareta zkracuje. Až dokouří, odejde. Chci ho zdržet, ale nevím jak.

„Dneska jsem jim hrála,“ ukážu k domu. „Ta ženská zmínila improvizaci, tak jsem jim přehrála něco z naší zkoušky. Nic nepoznali. Jen otec – a pak mi nařídil hrát něco jiného.“

„Věděl jsem, že máš odvahu.“ Udusí nedopalek botou. „Půjdu, ať nemáš průšvih,“ ztlumí hlas. „Co děláš zejtra? Myslel jsem, jestli bys šla po škole třeba ven?“

/1975/

Zatouláme se ke kostelu. Nad hlavami mraky, které se nechtějí protrhnout, stejně je z nich cítit voda. Položím houle na lavičku a vyhoupnu se nahoru. Jako když sem za mnou poprvé přišel. Roman postává přede mnou. Všimnu si roztrepených okrajů džín překrývajících plátěné boty. Tenisky svítí novotou a jejich běloba rozbíjí dramatičnost zataženého odpoledne. Odjistí poutka šedozelené brašny, kterou má přehozenou přes rameno, a vytáhne pomačkanou krabičku startek.

„Pěkná taška,“ řeknu do škrtnutí sirky, protože mě nic jiného nenapadne.

„Taková somračka nedokonalá. Ještě ji vylepším. Příště budeš koukat. Víš, od čeho je?“

„Od něčeho vojenského?“

„Od plynový masky,“ pronese schválně přiškrceným hlasem. „Bojíš se jaderný bomby?“

„Nevím.“

„Myslím, že je to všechno pěkná blbost. Politický kecy,“ vydechne kouř. „Ale to je mimo náš zájem, co? Svět se dá docela dobře měnit hudbou. Na druhou stranu, prušáckej král Fridrich říkal, že diplomacie beze zbraní je jako hudba bez nástrojů.“

„Zajímá tě historie?“

„Trochu. Občas něco čtu. Tak mě napadá, už jsi přelouskala *Romea a Julii*?“

„Už dávno.“

„A zapamatovala sis něco?“

Prosím vás, otče, na kolenou prosím, vyslechněte mě v klidu. Aspoň slovo. Vybavím si větu, kterou jsem si četla pořád dokola, ale mlčím. Zavrtím hlavou.

„To bys měla. Z každý knížky aspoň jednu větu.“

Zahřmí. Roman zvedne oči k nebi a rozevře přítom rty, jako by čekal na první kapku.

„Už je to tady. Pojď, doprovodím tě. Kam jdeš? Do houslí?“

Přeběhneme parčík, ve kterém se nadouvají stromy, neviditelná síla lomcuje jejich větvemi, pokouší se setřást listy, příliš mladé, aby popadaly.

„Pojď zkratkou,“ navrhone.

Protáhneme se skulinkou ve křoví a octneme se na staveništi, nad vysokou betonovou konstrukcí trčí jeřáb, připadá mi jako spící vládce. Rozpukaná jílovitá zem čeká na vodu. Zahledím se na Romanovy nové boty – až začne pršet, hned se mu tady ušpiní, stejně jako moje zánovní sandály, které mi darovala mámina kamarádka. Jejich pásek mi klouže z paty, zastavuju se v běhu a prstem ho posouvám zpátky. Roman zpomalí a počká, až ho doběhnu. Do ramen nás udeří kapky. Sbíháme ulicí vtěsnanou do výstavby – a pak stavenišť zničehonic vystřídají vilky. Voda se nám vsakuje do oblečení, Romanovo bílé tričko je zmáčené a lepí se mu na kůži, po mých šatech kapky spíš sjíždí, ale látka i tak těžkne. Roman mě vezme za ruku, prorážíme těly déšť. Pak mě strčí do branky Miladiny vily. Z pootevřeného okna vylétávají akordy. Roman mi stiskne dlaň pevněji.

„Ta píseň,“ zadívá se na mě překvapeně. „Jmenuje se *Ticho*.“

„Neznám ji.“

Světlo v jeho očích je prudké, žhnoucí. Přestává mi vadit, že prší.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Dvojitý život.

Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.